

Voorstel aan de Raad

Onderwerp	: Rekenkamerbrief Doe-mee 2025; Onderbesteding		
Raadsvergadering	: 2 juli 2026	Agendapunt	2026-041
Portefeuillehouder	: M. Van der Poel	Datum	: 9 juni 2026
Bestuurlijk kader	: Programma Bestuurskracht		:

Besluit:

1. Kennis te nemen van de rekenkamerbrief van de Rekenkamer Woensdrecht over de onderbesteding bij de gemeente Woensdrecht;
2. De conclusies en aanbevelingen van dit onderzoek te onderschrijven en over te nemen in de verdere doorontwikkeling van de planning- en controlcyclus;
3. In samenwerking met het college invulling te geven aan aanbeveling 1;
4. Het college opdracht te geven om binnen vier maanden na vaststelling van dit besluit een plan van aanpak voor de uitvoering van aanbevelingen 2 tot en met 4 van de Rekenkamer aan de Raad voor te leggen.

Inleiding

De Rekenkamer Woensdrecht nam in 2025 deel aan een landelijk DoeMee-onderzoek bij 138 gemeenten naar onderbesteding van gemeentelijke middelen (ofwel meevallers). Aanvullend vonden binnen Woensdrecht lokaal interviews plaats en een deelonderzoek naar de realisatiegraad van investeringen.

Bevindingen

Blijkend uit de jaarstukken behaalt de gemeente Woensdrecht sinds 2020 een groeiend positief financieel resultaat. In de jaren 2020 tot en met 2023 waren deze resultaten ook hoger dan in de laatst gewijzigde begrotingen waren opgenomen. Deze trend komt voor bij veel gemeenten.

De meevallers in deze jaren zijn vooral incidenteel van aard. De structurele besteding van middelen ligt redelijk op schema in deze jaren. De meevallers komen vooral voort uit tussentijdse extra stortingen door het rijk. Hiernaast speelt voor Woensdrecht stortingen van dividend door de Zeeuws Energie Houdstermaatschappij een rol. De algemene reserve van de gemeente Woensdrecht blijft in de periode 2017-2022 relatief gelijk tussen de 5 en 7,5 miljoen euro. Bij het vaststellen van de jaarrekening 2023 is deze gestegen naar 12,5 miljoen en in die van 2024 naar 17,5 miljoen euro.

Belangrijkste onderliggende patronen bij het hogere resultaat

Uit het onderzoek blijkt dat de gemeente Woensdrecht niet alleen staat bij het behalen van hogere financiële resultaten. Veel gemeenten tonen een vergelijkbaar beeld. Vier achterliggende patronen komen daarbij in beeld. Het ene patroon is daarbij meer herkenbaar in Woensdrecht dan het andere.

1) Tussentijdse extra baten vanuit het rijk

Het rijk verstrekt in het lopende jaar extra bijdragen uit het gemeentefonds, denk hierbij bijvoorbeeld aan Covid-gelden. Ook komen er extra uitkeringen voor specifieke doelen, de zogenaamde SPUK's denk hierbij aan bijvoorbeeld voor de opvang van Oekraïners en statushouders. Vaak komt dit geld pas in de loop van het jaar beschikbaar, te laat om nog te besteden in dat jaar. Deze meevallers zijn incidenteel van aard.

In Woensdrecht is dit effect vanaf 2022 duidelijk zichtbaar en neemt in 2023 en 2024 grotere vormen aan. Per saldo heeft Woensdrecht in 2023 en 2024 meer ontvangen van het rijk dan besteed. Overigens speelt bij Woensdrecht hiernaast ook de extra dividend-uitkering vanuit de Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij en geld voor de opvang van asielzoekers een rol.

2) Planningsoptimisme

Bij de voorbereiding van nieuwe projecten komt een projectplan en projectbegroting tot stand. In de praktijk komen deze projecten vaak later op gang dan eerst werd gedacht. Hiermee wordt het geld pas later besteed.

Uit de landelijk beschikbare gegevens over Woensdrecht komt dit patroon niet nadrukkelijk in beeld. Wel vindt de rekenkamer aanwijzing voor planningsoptimisme in het lokale onderzoek naar de realisatiegraad van investeringen (zie bijlage 1). Uit dit onderzoek komt duidelijk in beeld dat investeringen grotendeels conform begroting gerealiseerd worden, maar vaak later dan gepland.

3) Knelpunten in de personele capaciteit

Knelpunten in de personele capaciteit komen onder meer voor door het niet kunnen invullen van vacatures. Veel gemeenten realiseren financiële meevallers op de inzet van het vaste personeel. Deels worden deze positieve financiële resultaten beperkt door meer inzet van extern ingehuurd personeel. Per saldo houden toch veel gemeenten geld over.

Per saldo houdt de gemeente Woensdrecht weinig tot geen geld over. Uit onder meer niet ingevulde vacatures valt binnen de gemeente Woensdrecht inderdaad geld vrij. Dit overschot wordt gestort in de 'reserve personele veerkracht'. De organisatie gebruikt deze reserve om personele knelpunten op te lossen, waaronder inhuur van extern personeel.

4) Voorzichtig begroten

Voorzichtig begroten geschiedt op baten en lasten waar eigen keuzes een belangrijke rol spelen. Bij lasten gaat het dan om liever wat hogere lasten inschatten dan tegenvallers rapporteren. Bij de baten gaat het dan om liever wat lagere baten inschatten dan aan het eind van het jaar een tegenvaller melden.

Uit de beschikbare onderzoeksgegevens komt bij Woensdrecht dit patroon niet expliciet in beeld.

Aanbevelingen

De Rekenkamer geeft een viertal aanbevelingen mee.

In het proces van realistisch begroten

1. Zet als raad en college samen proactief in op passend en realistisch begroten ‘met grip’. Scherp het begrotingsproces inhoudelijk aan. Wissel inzichten uit in onderlinge technische sessies. Focus op kritische toetsing van aannames en risico’s.

In de uitvoering van realistisch begroten

1. Afgelopen jaren neemt de algemene reserve fors toe. Welke reserve is daadwerkelijk nodig om de continuïteit te waarborgen? Stel een bandbreedte vast. Wat is het minimum? En zeker ook: wat is het maximum? Stel, als de algemene reserve boven het maximum uitkomt, de besteding vast binnen de doelen van de gemeente.
2. Maak expliciet beleid voor aanwending van meevallers. Indien zich lopende het jaar een financiële meevaller voordoet, stel expliciet vast waaraan en wanneer deze meevaller besteed wordt.
3. Verbeter het realisme in investeringsplanning. De lage realisatiegraad bij investeringskredieten van circa 34% wijst op planningsoptimisme. Voer een realiteitstoets uit op projectplanning. Betrek hierin de passende spreiding in de tijd, benodigde en beschikbare personele capaciteit, heldere procedures en risicomanagement.

Bijlage:

- Rekenkamerbrief DoeMee 2025 Onderbesteding

Het presidium,

De griffier,

Drs. D.J.M Van Bunder

De burgemeester,

drs. J.J.C. Adriaansen

R a a d s b e s l u i t

Onderwerp : Rekenkamerbrief Onderbesteding

Vergadering d.d. : 2 juli 2026

agendanummer : 2026-041

De raad van de gemeente Woensdrecht,

in vergadering bijeen op 2 juli 2026,

gelezen het voorstel van het presidium van 9 juni 2026,

gelet op:

- De rekenkamerbrief over de onderbesteding
- De bestuurlijke reactie van het college

b e s l u i t :

1. Kennis te nemen van de rekenkamerbrief van de Rekenkamer Woensdrecht over de onderbesteding bij de gemeente Woensdrecht;
2. De conclusies en aanbevelingen van dit onderzoek te onderschrijven en over te nemen in de verdere doorontwikkeling van de planning- en controlcyclus;
3. In samenwerking met het college invulling te geven aan aanbeveling 1;
4. Het college opdracht te geven om binnen vier maanden na vaststelling van dit besluit een plan van aanpak voor de uitvoering van aanbevelingen 2 tot en met 4 van de Rekenkamer aan de Raad voor te leggen

Aldus vastgesteld in de vergadering van 2 juli 2026

de raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,